

Barn- och utbildningsnämnden

Kallelse

Nämnd	Barn- och utbildningsnämnden
Datum och tid	2023-03-16, klockan 08.30
Plats	Kommunkontoret, sammanträdesrum Gräsö (SR1)
Sekreterare	Per-Åke Berg
Ordförande	Christina Williamsson Liw (M)

Ärendelista

1. Val av justerare	2
2. Fastställande av föredragningslista	2
3. Medborgarmotion, studiero på Frösan	3
4. Medborgarmotion, gör Kristinelundsskolan till en F5-skola	4
5. Informationsärende, Förebyggande arbete mot ungas användning av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS) <i>Föredragande: Caroline Henning, Anita Eliasson</i>	5
6. Patientsäkerhetsberättelse 2022 <i>Föredragande: Anita Eliasson</i>	7
7. Informationsärende: Säkerhetsskydds- och beredskapsarbetet i Östhammars kommun <i>Föredragande: Malin Hübinette</i>	8
8. Informationsärende: Förskolan Fröet <i>Föredragande: Marie Berggren</i>	9
9. Årsbudget 2023: Budgetuppföljning per februari <i>Föredragande: Josefine Myhrberg</i>	10
10. Arbetsmiljöredovisning 2023 <i>Föredragande: Lisa Karbelius</i>	11
11. Revidering av riktlinjer för inackorderingstillägg och elevresor avseende gymnasieskolan	12
12. Förstärkning av riktlinjer för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling	13
13. Information från förvaltningen	14
14. Redovisning av delegationsbeslut	15
15. Anmälningsärenden	17
16. Kurs- och konferensinbjudningar	18

Barn- och utbildningsnämnden

1. Val av justerare

2. Fastställande av föredragningslista

Barn- och utbildningsnämnden

Klockan 08.35

Dnr BUN-2023-028

3. Medborgarmotion, studiero på Frösan

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att avslå medborgarmotionen. Skälen till beslutet framgår i utredningen som bifogas.

Ärendebeskrivning

Medborgarmotionen ”studiero på Frösan” har uppnått namnunderskrifter från 225 personer och har därmed uppnått 1 procent av de folkbokförda i kommunen. Förslagsställare är fyra elever på Frösåkersskolan. Medborgarmotionen har fördelats till barn- och utbildningsnämnden för besvarande. I medborgarmotionen framförs följande:

4:orna och 5:orna på Frösåkersskolan borde flytta till Ed och Kristinelund. Vi är 4 elever som går på Frösåkersskolan och har ett förslag att 4:orna och 5:orna bör flyttas tillbaka till Ed och Kristinelund.

Den största anledningen till att vi har det här förslaget är att det är brist på lokaler och att det är alldeles för trångt här i skolan. Vi har förlorat vårt bibliotek, konferensrum och ett arbetsrum på grund av att det är så trångt. Våra argument är att 4:orna och 5:orna upplevs av både elever, lärare och rektorer att vara stökiga och stör de äldres studier och för de själva, de flesta har ingen respekt mot de äldre för att de vistas med 7-9 som har dåligt inflytande och när de är med de äldre ändras deras beteende, de blir ”äldre för fort”. Det blir jättelånga köer i matsalen och högljutt när de yngre eleverna också ska äta med högstadiet. Alla de här problemen skulle minska och upphöra om de flyttades till Ed och Kristinelund och lokalerna där skulle inte behöva stå tomma hela dagar.

Vi anser att många av 4:orna och 5:orna skulle känna sig mer trygga i en mindre skola och få en bättre skolgång i lågstadiet. De skulle även känna sig mer rättvist behandlade för här på Frösan har de inte alls samma rättigheter som vi på högstadiet har och vi upplever att de känner sig orättvist behandlade.

Ge oss åter möjligheterna att lyckas bättre med våra studier!

Beslutsunderlag

- Medborgarmotion.
- Utredning avseende medborgarmotionen.

Beslutet skickas till

Webbredaktionen
Medborgarmotionären
Registrator för diarieföring

Barn- och utbildningsnämnden

Klockan 09.00

Dnr BUN-2022-077

4. Medborgarmotion, gör Kristinelundsskolan till en F5-skola

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att avslå medborgarmotionen. Skälen till beslutet framgår i utredningen som bifogas.

Ärendebeskrivning

Medborgarmotionen ”gör Kristinelundsskolan till en F5-skola” har uppnått namnunderskrifter från 312 personer och har därmed uppnått 1 procent av de folkbokförda i kommunen. I medborgarmotionen framförs kortfattat:

Vi har starka önskemål om att låta Kristinelundsskolans tredjeklassare få gå kvar på just Kristinelundsskolan även i fjärde och femte klass. På Kristinelundsskolan finns det plats att bedriva skolverksamhet för en årskurs till, det är ett faktum. Idag står lokaler tomma i väntan på eftermiddagsfritids. Kristinelundsskolan är en mindre skola, som lättare kan skapa en trygg plattform för barnen att formas och utvecklas på. En stor skola å andra sidan innebär för många barn en otrygg plats. Speciellt när du måste samsas om utrymmet med elever som är så pass mycket äldre och går på högstadiet. Elever vittnar om att man inte vågar gå förbi de äldre eleverna på väg till sitt klassrum. Den utsattheten de yngre eleverna utsätts för, då yngre och mycket äldre möts i korridorer och ute på rasten är väldigt bekymmersam. Detta påverkar barnens och föräldrarnas känsla av trygghet och därmed ordningen samt studiero och studieresultat.

Hela medborgarmotionen bifogas som beslutsunderlag.

Beslutsunderlag

- Medborgarmotion
- Utredning avseende medborgarmotionen

Beslutet skickas till

Webbredaktionen
Medborgarmotionären
Registrator för diarieföring

Barn- och utbildningsnämnden

Klockan 10.00

5. Informationsärende, Förebyggande arbete mot ungas användning av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS)

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

ANDTS är ett tematiskt område som berör fler uppdrag inom förvaltningen och som sker inom ramen för det ordinarie arbetet. Därför har kommunförvaltningen tagit fram en gemensam handlingsplan, som konkretiseras genom aktiviteter. Planen gäller för hela kommunförvaltningen och baseras på aktuell kunskap inom området. Handlingsplanen är framtagen med hög delaktighet från sektorerna och även kommunens lokala Hälsoäventyr, familjecentral och lokalpolisen har varit delaktiga i processen. Länsstyrelsens samordnare på enheten för social hållbarhet har fungerat som bollplank. Handlingsplanen är treårig och består av tre mål med underliggande aktiviteter. Planen ska följas upp två gånger per år och måluppfyllelse mäts vartannat år. Aktiviteterna sker löpande över året och följs upp kontinuerligt. Planen utgår från de nationella målen men baseras på kommunens lokala behov och förutsättningar.

Syftet med handlingsplanen är att förebygga barn och ungas användning av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar – ANDTS. Här avses barn, ungdomar och unga vuxna upp till 20år.

Målen med handlingsplanen är att

1. Begränsa tillgängligheten för barn och unga att använda alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.
2. Minska andelen ungdomar som använder alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter.
3. Skydda barn och unga från skadliga effekter orsakade av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.

Stor del av arbetet ska handla om att göra tillgänglighetsbegränsande åtgärder mot alkohol, narkotika och tobak. Aktiviteter ska också riktas för att stärka upp generella skyddsfaktorer för ungas hälsa. Det innebär att skolans ANDTS-arbete ska stärkas upp, aktiviteter som stärker föräldrar i sitt föräldraskap ska genomföras och riktat stöd ska ges till tonårsföräldrar. Meningsfull fritid är en stark skyddsfaktor för hälsa och därför ska det främjande och förebyggande arbetet förstärkas under särskilda riskhelger. Handlingsplanen ska också skapa

Barn- och utbildningsnämnden

förutsättningar för samverkan såväl inom förvaltningen som mellan kommunförvaltningen och andra aktörer, exempelvis föreningslivet, näringslivet och civilsamhället.

Beslutet skickas till

Christina Stenhammar, sektorchef Bildning

Caroline Henning, hälsoutvecklare, sektor Samhälle

Peter Nyberg, kommunförvaltningens ledningsgrupp för kännedom

Barn- och utbildningsnämnden

Klockan 10.20

Dnr BUN-2023-025

6. Patientsäkerhetsberättelse 2022

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Enligt patientsäkerhetslagen ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Beslutsunderlag

- Patientsäkerhetsberättelse 2022.

Barn- och utbildningsnämnden

Klockan 10.40

7. Informationsärende: Säkerhetsskydds- och beredskapsarbetet i Östhammars kommun

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsskyddschef Malin Hübinette informerar om Östhammars kommuns säkerhetsskydd- och beredskapsarbete i de ansvarsområden som åligger respektive nämnd. Utbildningstillfället fokuserar på kontinuitetsplanering samt civilt försvar.

Beslutsunderlag

Power Point för informationsärendet kommer att användas.

Beslutet skickas till

Verksamhetsstöd, Malin Arrendell
Verksamhetsstöd, Malin Hübinette.

Barn- och utbildningsnämnden

Klockan 11.25

8. Informationsärende: Förskolan Fröet

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Ekonomisk uppföljning av bygget av förskolan Fröet.

Beslutsunderlag

Muntlig information.

Barn- och utbildningsnämnden

Klockan 13.00

Dnr BUN-2021-106

9. Årsbudget 2023: Budgetuppföljning per februari

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av budgetuppföljningen.

Ärendebeskrivning

Under 2021 har Östhammars kommun börjat arbeta utifrån ett nytt styrdokument för budgetuppföljning vad gäller drift- och investeringsbudget. I styrdokumentet beskrivs att det sex gånger per år ska ske en rapportering till kommunstyrelse/nämnd. Per april (tertialrapport), augusti (delårsboks slut) och december (helårsboks slut) görs en större skriftlig rapportering. Per februari, juni och oktober görs en enklare rapportering.

I den skriftliga rapporten ska det ingå en prognos om måluppfyllelse för de satta verksamhetsmålen och budgetföljsamhet.

Barn- och utbildningsnämnden vill ha en ekonomisk uppföljning vid varje sammanträde.

Beslutsunderlag

- Budgetuppföljning för driftbudget respektive investeringsbudget för perioden (delas ut på sammanträdet).

Ärendets behandling

Budgeten följs kontinuerligt av barn- och utbildningsnämnden.

Barn- och utbildningsnämnden

Klockan 13.20

Dnr BUN-2023-009

10. Arbetsmiljöredovisning 2023

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information om aktuella arbetsmiljöfrågor.

Beslutsunderlag

- Muntlig information.

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2023-024

11. Revidering av riktlinjer för inackorderingstillägg och elevresor avseende gymnasieskolan

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att revidera riktlinjerna för inackorderingstillägg och elevresor i enlighet med förvaltningens förslag.

Ärendebeskrivning

I kommunens riktlinjer för inackorderingstillägg och elevresor (BUN § 63/2021) står i kapitel elevresor:

För elever i gymnasieskola ansvarar kommunen för elevens kostnader för dagliga resor mellan folkbokföringsadressen och skolan.

Riktlinjen behöver revideras i enlighet med mål 2021-6231 Högsta förvaltningsdomstolen (HFD). Domstolen fastslår att det är lagstridigt att endast bevilja omyndiga elever i gymnasieskola elevresa från folkbokföringshemmet. Omyndiga elever med växelvis boende inom kommunen har rätt till elevresa från båda boendena då hemmen ska anses likvärdiga.

Förvaltningen föreslår revidering enligt följande:

För elever i gymnasieskola ansvarar kommunen för elevens kostnader för dagliga resor mellan folkbokföringsadressen och skolan. Omyndiga elever med växelvis boende, där båda vårdnadshavarna bor inom kommunen, har rätt till elevresa från båda hemmen.

Beslutsunderlag

- Dom Högsta förvaltningsdomstolen 2021-6231.
- Riktlinjer för inackorderingstillägg och elevresor.

Beslutet skickas till

Sektorchef bildning, Christina Stenhammar
Skolskjutshandläggare, Jessica Kumlin

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2023-026

12. Förstärkning av riktlinjer för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden ger sektorchef bildning i uppdrag att förstärka skolornas befintliga riktlinje för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling när det gäller hot, misshandel och andra överträdelser som särskilt behöver hanteras när det sker på skoltid i skolans verksamhet.

Ärendebeskrivning

Inom barn- och utbildningsnämndens verksamheter inträffar olika typer av tillbud, av vilka flera är av allvarlig karaktär. Det är av största vikt att de vuxna i skolan står upp för vad som är rätt och fel och att det är nolltolerans för skadegörelse och kränkningar och hot av olika slag.

När en incident inträffar i skolan är det viktigt att vårdnadshavarna skyndsamt kontaktas. Vårdnadshavarna bör vara informerade om vad som inträffat innan barnet kommer hem från skolan. Gäller det kränkningar ska en kränkningsanmälan upprättas och handhas enligt de riktlinjer nämnden beslutat om och den lagstiftning som finns inom området. Berörda vårdnadshavare ska hållas informerade genom denna process.

Där det handlar om olaga hot, misshandel, sexuella övergrepp skall rektor göra polisanmälan direkt utan utredning från skolans sida. Dessa ärenden skall utredas och hanteras av polisen.

Denna hantering är utifrån gällande lagstiftning, barnkonventionen samt de mål Östhammars kommun antagit om att verksamheter inom barn- och utbildningsnämnden verksamhetsområde ska vara en trygg arbetsplats med god arbetsmiljö för såväl barn, elever och personal.

Beslutsunderlag

Muntlig redovisning

Beslutet skickas till

Sektorchef bildning, Christina Stenhammar

Barn- och utbildningsnämnden

13. Information från förvaltningen

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av information från förvaltningen.

Barn- och utbildningsnämnden

14. Redovisning av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

När barn- och utbildningsnämnden delegerat sin beslutanderätt träder delegaten helt in i nämndens ställe. Beslut som fattas enligt delegationsordning är juridiskt sett barn- och utbildningsnämndens beslut och kan överklagas på samma sätt som nämndens beslut. Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till barn- och utbildningsnämnden.

Följande förteckningar över delegationsbeslut i verksamhetsfrågor redovisas:

2023-03-06	Ansvarig för skolskjutsfrågor Jessica Kumlin (Beslut om skolskjuts)
2023-03-06	Rektor Margareta Rahm Jansson (Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
2023-03-06	Rektor Frida Berggren (Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
2023-03-06	Rektor Niina Johansson (Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
2023-03-06	Rektor Anna-Karin Sehlstedt Stål (Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
2023-03-06	Rektor Johan Köhler (Edskolan) (Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
2023-03-06	Rektor Johan Köhler (Kristinelundskolan) (Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)

Barn- och utbildningsnämnden

2023-03-06	Rektor Malin Andersson
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
2023-03-06	Sektorchef Christina Stenhammar
(Yttrande till Skolinspektionen/ Barn- och elevombudet)
2023-03-08	Sektorchef Christina Stenhammar
(Ansökan statsbidrag)

Barn- och utbildningsnämnden

15. Anmälningssärenden

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av beslut som tagits av andra myndigheter samt annan viktig information som berör barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde.

1) Dnr Ks-2023-72
Utdrag ur protokoll fört vid Kommunfullmäktiges sammanträde 2023-02-14 avseende Tilläggsbudget, mål och budget 2023-2026, driftsbudget 2023, flerårsplan 2024-2026 samt Investeringsbudget.

2) Dnr Ks-2023-75
Utdrag ur protokoll fört vid Kommunfullmäktiges sammanträde 2023-02-14 avseende Revidering av styrmodell för Östhammars kommun, antagande .

Barn- och utbildningsnämnden

16. Kurs- och konferensinbjudningar

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av aktuella kurs- och konferensinbjudningar.

Studiero på Frösan

4:orna och 5:orna på Frösåkersskolan borde flytta till Ed och Kristinelund.

Vi är 4 elever som går på Frösåkersskolan och har ett förslag att 4:orna och 5:orna bör flyttas tillbaka till Ed och Kristinelund.

Den största anledningen till att vi har det här förslaget är att det är brist på lokaler och att det är alldeles för trångt här i skolan. Vi har förlorat vårt bibliotek, konferensrum och ett arbetsrum på grund av att det är så trångt. Våra argument är att 4:orna och 5:orna upplevs av både elever, lärare och rektorer att vara stökiga och stör de äldres studier och för de själva, de flesta har ingen respekt mot de äldre för att de vistas med 7-9 som har dåligt inflytande och när de är med de äldre ändras deras beteende, de blir "äldre för fort". Det blir jättelånga köer i matsalen och högljutt när de yngre eleverna också ska äta med högstadiet. Alla de här problemen skulle minskas och uppehåra om de flyttades till Ed och Kristinelund och lokalerna där skulle inte behöva stå tomma hela dagar.

Vi anser att många av 4:orna och 5:orna skulle känna sig mer trygga i en mindre skola och få en bättre skolgång i lågstadiet. De skulle även känna sig mer rättvist behandlade för här på Frösan har de inte alls samma rättigheter som vi på högstadiet har och vi upplever att de känner sig orättvist behandlade.

Ge oss åter möjligheterna att lyckas bättre med våra studier

Sektor Bildning
Joel Axberg

Utredning avseende medborgarmotionen ”Studiero på Frösan”

Sammanfattning

Det har till kommunen inkommit en medborgarmotion som under vintern 2022-2023 nådde mer än 1% namnunderskrifter. I medborgarmotionen beskriver förslagsställarna förslaget att årskurs 4 och 5 på Frösåkersskolan bör flyttas till Edsskolan och Kristinelundsskolan.

I förvaltningens fastighetstekniska utredning fastslås att Frösåkersskolan har kapacitet för fler elever än vad som går på skolan idag. Vidare konstateras att Edsskolan och Kristinelundsskolan idag inte har kapacitet för ytterligare elevantal motsvarande fyra respektive två klasser, dvs att utökas från F-3 till F-5. På Kristinelundsskolan finns skyddsrum som måste anpassas enligt MSB's krav vilket medför att den totala ytan som kan nyttjas för verksamhet kommer reduceras. Därutöver framkommer att en hög andel av eleverna i årskurs 4-5 på Frösåkersskolan uppger att de alltid eller oftast känner sig trygga i skolan. I syfte att stärka tryggheten ytterligare har Frösåkersskolan startat ett utvecklingsarbete i syfte att se över schemat på skolan och flödet av elever mellan och i olika delar av skolan. Vidare framkommer i Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) rapport om ”skolstorlekens betydelse” att storleken på skolor har en begränsad betydelse för studieresultaten.

Ärendebeskrivning

Det har till kommunen inkommit en medborgarmotion med underskrifter som överstiger gränsvärdet 1%, vilket medför att den ska lyftas vidare till nämnden. Förslagsställare är Jennifer, Meja, Vilhelm och Ida i klass 8C på Frösåkersskolan.

I motionen föreslås att årskurs 4 och 5 på Frösåkersskolan bör flyttas till Edsskolan och Kristinelundsskolan. I motiveringen till förslaget framförs bland annat att det är trångt på Frösåkersskolan, att det blir långa köer till matsalen och att årskurs 4 och 5 upplevs stökiga och stör sin egen och andras studiero. Även att eleverna i årskurs 4-5 blir ”äldre för fort” av att vistas med elever i årskurs 7-9 som, enligt vad som framförs i medborgarmotionen, har dåligt inflytande på de yngre eleverna. Vidare lyfts ett argument om att elever i årskurs 4-5 skulle ha en tryggare skolmiljö på en mindre skola och bli mer rättvist behandlade.

För att kunna besvara motionen har förvaltningen utrett lokalförutsättningarna på Edsskolan, Kristinelundsskolan och Frösåkersskolan. Förvaltningen har även utvärderat upplevelsen av trygghet och skolmaten på Frösåkersskolan. Därutöver har förvaltningen tittat på fördelar och nackdelar med stora och små skolor utifrån ett vetenskapligt perspektiv.

Lokalförutsättningar

I medborgarmotionen föreslås att årskurs 4-5 på Frösåkersskolan bör flytta till Edsskolan och Kristinelundsskolan. Förvaltningen har utrett lokalkapaciteten med hjälp av en

Sektor Bildning
Joel Axberg

fastighetsteknisk utredning. Sedan Kristinelundsskolan gjorts om till en F-3 skola har det genomförts en del lokalförändringar. Bland annat har möjligheterna för trä- och metallslöjd begränsats, där det inte längre finns en maskinpark och för att bedriva undervisning på den nivå som krävs inom textilslöjd samt trä- och metallslöjd mellanstadiet. Vidare har ett utrymme anpassats för att möjliggöra att förskolan ska kunna bedriva verksamhet där för 5 åringar.

Utifrån lokalernas nuvarande utformning har förvaltningen utrett lokalernas lokaltekniska kapacitet, som beskriver hur många elever som skolan maximalt ska kunna rymma. I den fastighetstekniska utredningen framkommer att Kristinelundsskolan ska kunna rymma 122 barn/elever (skolan har idag närmare 100 elever). Dock förutsätter en utökning av skolan till årskurs F-5 att trä- och metallslöjdssalen inte kan nyttjas på det vis den gör idag utan återigen behöver anpassas till att endast användas till undervisning i trä- och metallslöjd.

Kring Edsskolan finns det idag förutsättningar för att bedriva undervisning på mellanstadiet, dock finns behov av att modifiera trä- och metallslöjdssalen till en kombinationssal för att även kunna bedriva fritidsverksamhet där på eftermiddagarna. Vidare framkommer i den fastighetstekniska utredningen att Edsskolan inte har lokalkapacitet för att ta emot ytterligare fyra klasser. I den fastighetstekniska utredningen framkommer att skolan har en verksamhetskapacitet idag på 240 elever men att den fastighetstekniskt har utrymme för 278 elever. Skolan har dock närmare 210 elever idag och en utökning med fyra klasser motsvarande det elevantal som idag går i årskurs 2-3 på Edsskolan innebär att skolans elevantal hamnar på 300 elever.

På Frösåkersskolan går idag cirka 530 elever medan skolan i den fastighetstekniska utredningen bedöms ha en verksamhetskapacitet på 550 elever.

Sammantaget innebär detta att Edsskolan och Kristinelundsskolans lokaler i dagsläget enligt den fastighetstekniska utredningen inte rymmer en utökning med ytterligare fyra respektive två klasser, dvs att utökas från F-3 till F-5 i enlighet med förslaget i medborgarmotionen.

På Kristinelundsskolan finns dessutom skyddsrum som idag är inräknad i skolans verksamhetsyta och nyttjas för verksamhet. Dessa lokaler behöver byggas om och anpassas under året för att uppfylla MSB's krav på skyddsrum, bland annat kommer fönster behöva sättas igen. Lokalförändringarna kommer medföra att lokalerna inte kommer kunna nyttjas på samma sätt som idag och därmed minskar den totala ytan som kan användas för skolans dagliga verksamhet.

Tryggheten, stöd i undervisningen och skolmaten på Frösåkersskolan

När det gäller trygghet så har förvaltningen genomfört en enkät för att undersöka om eleverna känner sig trygga i skolan. I Frösåkersskolan så uppger 90% av eleverna i årskurs 4 och årskurs 5 att de ofta eller alltid känner sig trygga i skolan. Skolinspektionen ställer motsvarande fråga i sin enkät till alla elever i årskurs 5 i Sverige och resultatet för alla kommuners totala resultat i riket är 84%.

Eleverna på Kristinelundsskolan och Edsskolan har i årskurs F-3 i enkäten besvarat frågorna om de känner sig trygga på skolgården, lektionerna, i matsalen och när de kommer till skolan.

Sektor Bildning
Joel Axberg

Resultaten visar att mellan 90-94% svarar positivt kring deras upplevelse av tryggheten inom dessa olika områden. Med undantag för eleverna på Edsskolan där endast 85,5% svarat att de känner sig trygga på skolgården.

I syfte att nyttja lokalerna effektivt och stärka tryggheten ytterligare har Frösåkersskolan startat ett utvecklingsarbete i syfte att se över schemat på skolan. Viktiga utgångspunkter i detta arbete är att eleverna inte ska behöva förflytta sig över för stora ytor i onödan för att ta sig mellan olika klassrum. Målsättningen är att eleverna i så stor utsträckning som möjligt ska ha sin undervisning i samma hemvist. En annan del är att inte ha för många korta lektionspass som medför korta raster mellan lektioner där elever behöver förflytta sig. Många korta raster med förflyttningar mellan olika klassrum riskerar bli personalkrävande och öka risken för att det uppstår konflikter. Skolan kan då också upplevas stor utifrån att eleverna träffar på och hamnar i forum med klasser i helt andra årskurser jämfört med om eleverna till största del har sin undervisning inom samma viste. Färre men längre raster ökar istället möjligheten till planerad rastverksamhet och tillsyn.

Gällande skolmaten och vuxennärvaron vid skolmåltiderna finns ett centralt beslut kring finansiering för att personal på alla kommunens skolor ska medverka vid elevernas luncher och äta pedagogisk måltid tillsammans med eleverna. Förvaltningen har centralt beslutat hur stor andel personal som ingår i finansieringen för pedagogisk måltid.

Förvaltningen har även under hösten genomfört en enkät för att undersöka hur eleverna upplever skolmaten och miljön i skolmatsalen på Frösåkersskolan. Av resultaten framkommer att 94% av eleverna på högstadiet och 97% av eleverna på mellanstadiet upplever att de oftast eller alltid får sittplats snabbt. Däremot uppger hela 58% av eleverna på högstadiet att det oftast är för långa köer till maten (motsvarande fråga ställdes inte till eleverna på mellanstadiet). Gällande bullernivån svarade 84% av eleverna på högstadiet att bullernivån oftast eller alltid är acceptabel.

Alla elever i Sverige har enligt läroplanen rätt att få det stöd de är i behov av för att nå målen med utbildningen. De kraven gäller oavsett skola och huvudman. För att lyckas med detta arbetar Östhammars kommun på flera vis för att utbildningen ska bli likvärdig mellan skolorna. Här görs bland annat en satsning, "Lyckas tillsammans" där alla lärare får samma fortbildning och genomgår en modell för lektionsobservationer och studiecirkel för att utveckla undervisningen på ett likvärdigt vis. Därutöver gör nämnden nu i budget för år 2023 en extra satsning för att stärka skolornas möjligheter till att ge elever på mellanstadiet och högstadiet extra stöd. Kommunen har i budgeten för 2023 beslutat att fördela ut 3 miljoner extra till skolorna med elever på mellan- och högstadiet i syfte att stärka skolornas lärstudios. Sedan tidigare finns en pågående satsning på trygghetscoacher och rastverksamhet på högstadiet och mellanstadiet om totalt 4 miljoner.

Vidare framkommer i Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) rapport om skolstorlekens betydelse för studieresultaten att större skolor överlag har bättre studieresultat i årskurs 6-9 än mindre skolor om man inte tar hänsyn till kontrollfaktorer som exempelvis kön, föräldrars utbildningsnivå eller föräldrars inkomst. Om man däremot tar hänsyn till dessa kontrollfaktorer visar studien att skolstorleken har en begränsad betydelse för studieresultaten.

Sektor Bildning
Joel Axberg

Exempelvis framkommer då inga samband mellan skolstorlek och behörighet till gymnasiet eller godkänt i alla ämnen. (Sveriges Kommuner och Regioner. 2018)

Däremot framkommer i rapporten ”*Skolstorlekens påverkan på eleverns skolprestationer och sociala situation i skolan*” (Adolfsson, C.H. 2014) att mindre skolor verkar skapa en större trygghet för yngre barn. Adolfsson framför att på mindre skolor har lärare ofta närmare kontakt med varandra, med eleverna och med föräldrarna.

Gör Kristinelundsskolan till en F5-skola

Vi har starka önskemål om att låta Kristinelundsskolans tredjeklassare få gå kvar på just Kristinelundsskolan även i fjärde och femte klass.

På Kristinelundsskolan finns det plats att bedriva skolverksamhet för en årskurs till, det är ett faktum. Idag står lokaler tomma i väntan på eftermiddagsfritids. Kristinelundsskolan är en mindre skola, som lättare kan skapa en trygg plattform för barnen att formas och utvecklas på. En stor skola å andra sidan innebär för många barn en otrygg plats. Speciellt när du måste samsas om utrymmet med elever som är så pass mycket äldre och går på högstadiet. Elever vittnar om att man inte vågar gå förbi de äldre eleverna på väg till sitt klassrum. Den utsattheten de yngre eleverna utsätts för, då yngre och mycket äldre möts i korridorer och ute på rasten är väldigt bekymmersam. Detta påverkar barnens och föräldrarnas känsla av trygghet och därmed ordningen samt studiero och studieresultat.

Bakgrundsinfo

Krav och förväntningar:

- Det ställs väldigt höga krav på barnens sociala förmågor, och upplevelsen är att det saknas förståelse för barns utveckling mm. från många lärare. I årskurs 4 behöver barnen fortfarande mycket närvaro, stöd och guidning från vuxna.
- Att börja på en 4-9-skola ökar risken avsevärt för att barnen slutar leka och att "vara barn", för att normen blir en annan i närvaron med mycket äldre barn.
- Det saknas nära kontakt med lärarna, när de tvingas ha så många olika lärare för alla olika ämnen. Då är det lätt att vissa barn "faller mellan stolarna" och inte får den hjälp som hen behöver. Frösåkersskolan har även hittills varit kraftigt undermåliga i att tillgodose rätt stöd och förutsättningar till barn med t.ex. NPF. Ett medel att komma till rätta med detta är mindre skola där det är lättare att fånga upp och stötta de barnen då de inte "försvinner i mängden".
- När barnen börjar på nya Frösåkersskolan ska barnen komma ihåg att ta med skrivdon och läroböcker, de ska komma ihåg att låsa in värdesaker, ha koll på sin nyckel till skåpet och de ska hålla koll på vilket klassrum de ska till. Dessutom finns det ingen klocka som ringer in när rasten är slut, vilket innebär att barnen måste hålla koll på vad klockan är under sin rast. Även fast vi har hög tillit till våra barn, är detta mer än vad man bör kräva av en tioåring. Vissa barn kan klara det här men för andra kan det vara överväldigande att ha allt det ansvaret. En tioåring behöver mer stöd av vuxna än vad en 4-9-skola kan ge.

Trygghet:

- Tyvärr har droganvändandet bland unga ökat markant i Östhammar. Det känns otroligt otryggt och farligt att våra barn 9-10 år ska vistas i en miljö där det förekommer droger.
- Lokalernas utformning möjliggör att ev. mobbing, slagsmål etc. kan ske "i det dolda".
- Det har varit alldeles för många incidenter av allvarligt slag för att det ska kännas tryggt för våra kommande årskurs 4-barn att gå på nya Frösåkersskolan.

Fritids:

- Det finns inte någon möjlighet till både morgon- och eftermiddagsfritids på nya Frösåkersskolan. Långt ifrån alla barn är redo att vid 9-10 års ålder själva gå upp ur sängen, göra sig klara hemma, äta frukost och ta sig till skolan i tid. Och om man tvingas välja mellan morgonfritis och fritidsklubb

på eftermiddagen, då är det något som verkligen saknas!

Mat:

- Vid flertalet tillfällen har undermålig mat serverats till barnen, däribland rå kyckling. En sjätteklassare kan ha koll på sådant bättre än en fjärdeklassare. Såklart hade samma mat kunnat komma till Kristinelundsskolan också då de har samma tillverkare, men med en mindre skola ökar sannolikheten för att personalen har möjlighet att ha mer koll på det.

Medborgarmotionen har 312 underskrifter (enligt hemsidan)

Utredning gällande medborgarmotionen "Gör Kristinelundsskolan till en F5-skola"

Sammanfattning

I medborgarmotionen beskriver förslagsställarna förslaget att Kristinelundsskolan ska göras om till en F-5 skola och att nuvarande elever i årskurs 3 ska få gå kvar på skolan till och med årskurs 5.

I förvaltningens fastighetstekniska utredning fastslås att Kristinelundsskolan idag inte har kapacitet för ytterligare elevantal motsvarande två klasser, dvs att utökas från F-3 till F-5. På Kristinelundsskolan finns skyddsrum som måste anpassas enligt MSB's krav under våren 2023, vilket medför att den totala ytan som kan nyttjas för verksamhet kommer reduceras. Därutöver framkommer att en hög andel av eleverna i årskurs 4-5 på Frösåkersskolan uppger att de alltid eller oftast känner sig trygga i skolan. I syfte att stärka tryggheten ytterligare har Frösåkersskolan startat ett utvecklingsarbete i syfte att se över schemat på skolan och flödet av elever mellan och i olika delar av skolan. Vidare framkommer i Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) rapport om "skolstorlekens betydelse" att storleken på skolor har en begränsad betydelse för studieresultaten.

Förvaltningen instämmer i att det finns begränsande möjligheter för elever att få morgonfritids i kombination med att vara inskriven i fritidsklubben. Barn och utbildningsnämnden har efter att förvaltningen utvärderat fritidsklubbarna och behovet av fritidshem i februari 2023 fattat beslut om att avveckla fritidsklubben på Frösåkersskolan och istället erbjuda fritidshem på närliggande F-3 skola.

Medborgarmotionen

Medborgarmotionen "gör Kristinelundsskolan till en F5-skola" har uppnått namnunderskrifter från 312 personer och har därmed uppnått 1 procent av de folkbokförda i kommunen. Förslagsställare är vårdnadshavare i klass 3 på Kristinelundsskolan. Medborgarmotionen har fördelats till barn- och utbildningsnämnden för besvarande.

I motionen föreslås att Kristinelundsskolan ska göras om till en F-5 skola och att nuvarande elever i årskurs 3 ska få gå kvar på skolan till och med årskurs 5. I motiveringen till förslaget framförs bland annat att det finns utrymme för denna utökning om fritidslokalerna tas i anspråk under skoldagen. Men även trygghetsaspekten i att gå i skolan på en mindre skola samt att en stor skola ökar risken för att skolan upplevs otrygg, speciellt utifrån att eleverna på mellanstadiet behöver samsas om utrymmet med äldre barn på högstadiet. Det riktas även kritik mot Frösåkersskolan avseende exempelvis lokalernas utformning, utifrån att dessa, enligt argumenten i motionen, möjliggör för att *mobbning och slagsmål kan ske i det dolda*. Även att det saknas kontakt med lärarna när eleverna tvingas ha så många olika lärare för olika ämnen och att vissa elever riskerar att inte få det stöd de behöver för att klara skolan. Det framförs därutöver att det på Frösåkersskolan vid flertal tillfällen serverats undermålig mat och att det inte finns möjlighet till fritids på Frösåkersskolan.

Sektor Bildning

För att kunna besvara motionen har förvaltningen utrett lokalförutsättningarna för att utöka Kristinelundsskolan till en F-5 skola. Förvaltningen har även utvärderat upplevelsen av trygghet och skolmaten på Frösåkersskolan samt förutsättningar för fritids för elever på Frösåkersskolan. Därutöver har förvaltningen tittat på fördelar och nackdelar med stora och små skolor utifrån ett vetenskapligt perspektiv.

Lokalförutsättningar för att utöka Kristinelundsskolan till en F-5 skola

I medborgarmotionen framförs att det finns utrymme för utökningen om fritidshemmets lokaler tas i anspråk i högre utsträckning under skoldagen. Förvaltningen har utrett lokalkapaciteten med hjälp av en fastighetsteknisk utredning. Sedan Kristinelundsskolan gjorts om till en F-3 skola har det genomförts en del lokalförändringar. Bland annat har möjligheterna för trä- och metallslöjd samt textilslöjd begränsats, då det inte längre finns utrustning för att bedriva undervisning på den nivå som krävs på mellanstadiet. Vidare har ett utrymme anpassats för att möjliggöra att förskolan ska kunna bedriva verksamhet där för 5 åringar.

Utifrån lokalernas nuvarande utformning har förvaltningen utrett lokalernas lokaltekniska kapacitet, som beskriver hur många elever som skolan maximalt ska kunna rymma. I den fastighetstekniska utredningen framkommer att skolan ska kunna rymma 122 barn/elever (skolan har idag närmare 100 elever). Dock förutsätter en utökning av skolan till årskurs F-5 att trä- och metallslöjdssalen inte kan nyttjas på det vis den gör idag utan återigen behöver anpassas till att endast användas till undervisning i trä- och metallslöjd.

Sammantaget innebär detta att skolans lokaler i dagsläget enligt den fastighetstekniska utredningen inte rymmer en utökning med ytterligare två klasser, dvs att utökas från F-3 till F-5 i enlighet med förslaget i folkmotionen.

På Kristinelundsskolan finns dessutom skyddsrum som idag är inräknad i skolans verksamhetsyta och nyttjas för verksamhet. Dessa lokaler behöver byggas om och anpassas under året för att uppfylla MSB's krav på skyddsrum, bland annat kommer fönster behöva sättas igen. Lokalförändringarna kommer medföra att lokalerna inte kommer kunna nyttjas på samma sätt som idag och därmed minskar den totala ytan som kan användas för skolans dagliga verksamhet.

Tryggheten, stöd i undervisningen och skolmaten på Frösåkersskolan

När det gäller trygghet så har förvaltningen genomfört en enkät för att undersöka om eleverna känner sig trygga i skolan. I Frösåkersskolan så uppger 90 procent av eleverna i årskurs 4 och årskurs 5 att de ofta eller alltid känner sig trygga i skolan. Skolinspektionen ställer motsvarande fråga i sin enkät till alla elever i årskurs 5 i Sverige och resultatet för alla kommuners totala resultat i riket är 84 procent.

Eleverna på Kristinelundsskolan i årskurs F-3 har i enkäten besvarat frågorna om de känner sig trygga på skolgården, lektionerna, i matsalen och när de kommer till skolan. Resultaten visar att mellan 90-94 procent svarar positivt kring deras upplevelse av tryggheten inom dessa olika områden.

Sektor Bildning

I syfte att nyttja lokalerna effektivt och stärka tryggheten ytterligare har Frösåkersskolan startat ett utvecklingsarbete i syfte att se över schemat på skolan. Viktiga utgångspunkter i detta arbete är att eleverna inte ska behöva förflytta sig över för stora ytor i onödan för att ta sig mellan olika klassrum. Målsättningen är att eleverna i så stor utsträckning som möjligt ska ha sin undervisning i samma hemvist. En annan del är att inte ha för många korta lektionspass som medför korta raster mellan lektioner där elever behöver förflytta sig. Många korta raster med förflyttningar mellan olika klassrum riskerar bli personalkrävande och öka risken för att det uppstår konflikter. Skolan kan då också upplevas stor utifrån att eleverna träffar på och hamnar i forum med klasser i helt andra årskurser jämfört med om eleverna till största del har sin undervisning inom samma viste. Färre men längre raster ökar istället möjligheten till planerad rastverksamhet och tillsyn.

Gällande skolmaten och vuxennärvaron vid skolmåltiderna finns ett centralt beslut kring finansiering för att personal på alla kommunens skolor ska medverka vid elevernas luncher och äta pedagogisk måltid tillsammans med eleverna. Förvaltningen har centralt beslutat hur stor andel personal som ingår i finansieringen för pedagogisk måltid. Vidare har måltidsenheten under höstterminen 2022 arbetat med att utveckla skolmåltiderna i kommunen, där ett särskilt pilotprojekt genomförts på med utökad salladsbord på Frösåkersskolan. Vidare färdigställdes Frösåkersskolans matsal så sent som till höstterminsstarten 2022. Därutöver har barn- och utbildningsnämnden inför budgetåret 2023 fattat beslut om en ökad finansiering för att stärka kvaliteten på skolmaten för att fler barn och elever ska uppskatta måltiderna.

Förvaltningen har även under hösten genomfört en enkät för att undersöka hur eleverna upplever skolmaten. Resultaten visar att 73 procent av eleverna i årskurs 4-5 på Frösåkersskolan upplever att maten är bra eller mycket bra.

I medborgarmotionen framförs också att det är lättare att ”fånga upp” och stötta barn i deras undervisning och att barn vid mindre skolor inte ”försvinner i mängden”. Alla elever i Sverige har enligt läroplanen rätt att få det stöd de är i behov av för att nå målen med utbildningen. De kraven gäller oavsett skola och huvudman. För att lyckas med detta arbetar Östhammars kommun på flera vis för att utbildningen ska bli likvärdig mellan skolorna. Här görs bland annat en satsning, ”Lyckas tillsammans”, där alla lärare får samma fortbildning och genomgår en modell för lektionsobservationer och studiecirkel för att utveckla undervisningen på ett likvärdigt vis. Därutöver gör nämnden nu i budgeten för 2023 en extra satsning för att stärka skolornas möjligheter till att ge elever på mellanstadiet och högstadiet extra stöd. Kommunen har i budgeten för 2023 beslutat att fördela ut 3 miljoner kronor extra till skolor med elever på mellan- och högstadiet i syfte att stärka skolornas lärostudios. Sedan tidigare finns en pågående satsning på trygghetscoacher och rastverksamhet på högstadiet och mellanstadiet om totalt 4 miljoner kronor.

Vidare framkommer i Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) rapport om skolstorlekens betydelse för studieresultaten att större skolor överlag har bättre studieresultat i årskurs 6-9 än mindre skolor om man inte tar hänsyn till kontrollfaktorer som exempelvis kön, föräldrars utbildningsnivå eller föräldrars inkomst. Om man däremot tar hänsyn till dessa kontrollfaktorer visar studien att skolstorleken har en begränsad betydelse för studieresultaten. Exempelvis framkommer då inga samband mellan skolstorlek och behörighet till gymnasiet eller godkänt i alla ämnen. (Sveriges Kommuner och Regioner. 2018)

Sektor Bildning

Däremot framkommer i rapporten ”*Skolstorlekens påverkan på elevers skolprestationer och sociala situation i skolan*” (Adolfsson, C.H. 2014) att mindre skolor verkar skapa en större trygghet för yngre barn. Adolfsson framför att på mindre skolor har lärare ofta närmare kontakt med varandra, med eleverna och med föräldrarna.

Förutsättningar för fritids på Frösåkersskolan

I medborgarmotionen påtalas också att det inte finns möjlighet till morgonfritids på Frösåkersskolan i kombination med fritidsklubb på eftermiddagen samtidigt som fritids inte finns på Frösåkersskolan. I dagsläget finns inte möjlighet för vårdnadshavare att ha sina /barn/elever inskrivna på fritids (på Edskolan eller Kristinelund) på morgonen och fritidsklubben på Frösåkersskolan på eftermiddagen. Detta kan riskera att skapa en splittring då vissa barn/elever är i behov av fritids medan andra elever i samma årskurs istället går på fritidsklubben. Fritidsklubben är också en flexibel verksamhet som tillåter att elever går hem och sedan kommer tillbaka till fritidsklubben, det finns också stora utmaningar i att inte veta hur många elever som kommer vara närvarande på fritidsklubben, då antalet varierar stort och därigenom försvårar möjligheterna för personalen på fritidsklubben att bedriva pedagogisk verksamhet.

Patientsäkerhetsberättelse 2022

Bildning, 2022

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING.....	3
2	GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD	5
2.1	Engagerad ledning och tydlig styrning.....	5
2.2	En god säkerhetskultur	8
2.3	Adekvat kunskap och kompetens.....	8
2.4	Patienten som medskapare.....	9
3	AGERA FÖR SÄKER VÅRD	10
3.1	1. Identifiering	10
3.2	2. Analys	10
3.3	3. Åtgärder	10
3.4	4. Uppföljning av åtgärd	11
3.5	Öka kunskap om inträffade vårdskador	11
3.6	Tillförlitliga och säkra system och processer	11
3.7	Säker vård här och nu.....	12
3.8	Stärka analys, lärande och utveckling	12
3.9	Öka riskmedvetenhet och beredskap	14
4	MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE ÅR.....	14

Bilagor

Bilaga 1: Kvalitetsberättelse EMI 21_22 sept 2022

Bilaga 2: Bilaga till Patientsäkerhetsberättelse-2022 psykologiska och logopediska insatsen feb 2022

1 SAMMANFATTNING

De mål och strategier som tagits fram för patientsäkerhetsarbetet 2023 bygger på det systematiska kvalitetsarbete som genomförts under 2022. Målen har formulerats med utgångspunkt i de händelser och avvikelser som identifierats i verksamheten, samt de egenkontroller som utförts. En förutsättning för ett aktivt patientsäkerhetsarbete är att all hälso- och sjukvårdspersonal är involverad och har kunskap och rutin på att rapportera risker, händelser/avvikelser och klagomål/synpunkter. Mål och strategier har utvärderats i samband med professionsträff skolsköterskor den 30 november 2022.

Under 2022 har 32 avvikelser rapporterats skriftligt av skolsköterskor till MLA och verksamhetschef. Vid samtliga avvikelser har en risk- och händelseanalys gjorts och en bedömning av hur incidenten kan förebyggas. Skolpsykolog har rapporterat fem avvikelser. Logoped har inte rapporterat några avvikelser, se bifogade bilagor från skolpsykolog och logoped för mer information. Av inrapporterade avvikelser var 26 interna, varav 17 handlade om samma typ av avvikelse, bristande rutin för bevakning av kontrollelever. Sex externa avvikelser har rapporterats som rörde samverkan med vårdgivare i annan kommun och regionen. Avvikelserna har främst handlat om brister i journaldokumentation, informationsöverföring, felaktig vaccinationshantering och ej genomförda hälsobesök till följd av vakanser.

Verksamhetschef och MLA utreder, bedömer och tar tillvara förbättringsförslag samt återför förslagen till berörda samt till hela verksamheten i stort i syfte att förebygga händelser och risker för vårdskada. Avvikelser från skolpsykolog och logoped har hanterats av medarbetare tillsammans med verksamhetschef.

I patientsäkerhetsberättelsen 2022 fanns det tolv identifierade mål, en del av dessa är genomförda enligt planerade strategier. Några av målen hanns inte med och kvarstår därmed och utgör tillsammans med nya identifierade behov de nya målen för patientsäkerhetsarbetet 2023.

Sammanfattning/utvärdering mål och strategier 2022

Organisatoriska mål

- Ledningssystem är upprättat och ska uppdateras årligen. Alla skolsköterskor har tagit del av och fått komma med synpunkter.
- Under 2022 har gemensamt arbete i professionsgruppen slutförts för vaccinationsprocessen med uppdaterade dokumenterade rutiner.
- Arbetet för förbättrade processer och implementering fortgår kontinuerligt.

Kvalitetsmål

- Verksamhetschef genomförde under 2021 verksamhetsbesök där avvikelser dokumenterades och åtgärdades, bl a inköp av brandsäkra arkivskåp. Verksamhetsbesök sker enligt rutin vartannat år av verksamhetschef alternativt medicinsk ledningsansvarig skolsköterska, nästa planeras till höstterminen 2023.
- Rutiner för egenkontroll har uppdaterats och implementerats under 2022.

- Introduktion för nyanställd skolsköterska har uppdaterats med rutin, material för introduktion och checklista för introduktion för att säkerställa en trygg inskolning av medarbetare med fokus på patientsäkerhet.

- Alla medarbetare som lyder under hälso- och sjukvårdslagen får en mentor, introduktion på arbetsplatsen av samordnande skolsköterska eller psykolog. Nyrekryterad medarbetare träffar också verksamhetschef för HSL för att klargöra roller och ansvar samt genomgång av rutin för avvikelshantering.

- Rutin/process kring vaccination för att förebygga vårdskador vid vaccination i skolan är uppdaterat med nya skriftliga rutiner, mall för ordination av vaccin är uppdaterad i journalsystem Prorenata.

Digitala mål

- Upphandling av journalsystem slutfördes sommaren 2022 tillsammans med tre övriga kommuner.

- Under höstterminen 2022 påbörjades en kvalitetssäkring av dokumentationsarbetet. Alla skolsköterskor har gått en E- learningutbildning. En lokal dokumentationsgrupp finns nu och planer för ett länsgemensamt dokumentationsnätverk har lyfts i MLA Länsgrupp.

- Mål att införa en sammanhållen journal är genomfört, alla skolsköterskor fick i december 2022 skanners installerade för säker direktskanning till digital journal.

- Loggkontroller har utförts under 2022 för att säkerställa patientens (elevens) integritet, att bestämmelserna om sekretess efterlevs och att ingen otillbörlig användning av verksamhetssystemet sker. Vid överträdelse har MLA tagit kontakt med vederbörande för förklaring. Vanligast orsak är att skolsköterska hjälpt kollega på annan skola eller sökt på namn istället för personnummer och råkat öppna fel journal som kommit upp vid sökning.

- Mål rutin för säker informationsöverföring mellan barnhälsovård och EMI, är införd och har fungerat väl. Denna rutin kommer med anledning av identifierade avvikelser från regionen att uppdateras innan nästa läsårsstart 23/24 enligt information av barnhälsovårdsöverläkare.

- Mål att förbättra rutin vid avvikelser uppdateras genom avvikelshantering via journalsystem Prorenata, funktionen är införd med funktionsbrevlåda och kontaktformulär. Skriftlig rutin finns i Webbhandboken och professionsgruppen ska få utbildning i tillvägagångssätt 1 mars 2023

Mål och strategier 2023

För att stärka patientsäkerhetsarbetet framåt har ett antal mål identifierats 12 mål för 2023, till dessa mål har strategier tagits fram. Se **kapitel 4 Mål och strategier för information om strategier**. Målen är som föregående år indelade i fyra kategorier kopplade till organisation, kvalitet, digitalisering och kompetensutveckling.

Organisatoriska mål

- Uppdatera och implementera processer i ledningssystem årligen och kontinuerligt, under

2023 uppdateras dokumentationsprocessen

Kvalitetsmål

- Elevhälsa med hög kvalitet vad gäller hälso- och sjukvårdsinsatser, kvalitetssäkrad journaldokumentation, vaccinationsordination samt avvikelshantering.
- Fungerande rutin att återkoppla hälsobesök på gruppnivå till EHT och mentor.

Digitala mål

- Process för kvalitetssäkrat dokumentationsarbete har påbörjats med uppdatering av nya funktioner och dokumentationsmallar, avvikelshantering, sammanhållen journal och hälsoenkäter åk 7 och åk 1 på gymnasiet till att börja med. Fortgår under 2023.
- E-learningutbildning finns kvar fortsatt 2023 som ett stöd för utbildning nya funktioner skolsköterskor och för nyanställd personal.

Dokumenthanteringsplan för EMI ska tas fram under 2023

Mål kompetensutveckling

- Fortbildning Skolsköterskekongressen i maj 2023. Samtliga skolsköterskor är anmälda förutom en som avstår.
- Mål för kollegialt lärande är uppdaterat att införas i samband med introduktion nyanställd skolsköterska efter utvärdering.

Utmaningar 2023

Något som identifierats under 2022 är att under inledningen av året präglades arbetsituationen fortsatt av pandemin på skolorna med frånvarande elever och personal, vilket till viss del försvårade undervisningen och påverkade studieresultaten hos eleverna.

Något som också identifierats för 2022 är pandemins påverkan på elevers psykiska hälsa som också fortsatt bidrar till problematisk skolfrånvaro bland vissa elever.

Kompetensförsörjning av behöriga skolsköterskor och skolpsykologer, är också en stor utmaning, i synnerhet då heltidstjänster inte kunnat erbjudas.

2 GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD

Nedan beskrivs mål och strategier, organisation och struktur för arbetet med att minska antalet vårdskador. För att kunna nå den nationella visionen ”God och säker vård – överallt och alltid” och det nationella målet ”ingen patient ska behöva drabbas av vårdskada”, har fyra grundläggande förutsättningar identifierats i den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet.

2.1 Engagerad ledning och tydlig styrning

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en engagerad och kompetent ledning och tydlig styrning av hälso- och sjukvården på alla nivåer.

2.1.1 Övergripande mål och strategier

PSL 2010:659, 3 kap. 1 §, SOSFS 2011:9, 3 kap. 1-3 §

Målet för patientsäkerhetsarbetet syftar till att kvalitetssäkra verksamheten så att rätt person gör rätt insatser på rätt tid för att undvika att någon drabbas av en vårdskada. Målet kan nås genom personal med adekvat utbildning och erfarenhet ges förutsättningar att arbeta med hälso- och främjande och förebyggande insatser för att erbjuda en likvärdig, god och säker vård till elev.

2.1.2 Organisation och ansvar

PSL 2010:659, 3 kap. 1 § och 9 §, SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 § p 1

I elevhälsans medicinska insatser ingår skolsköterska och skolläkare, även logoped räknas som en medicinsk insats även det inte finns ett lagmässigt krav på att logoped ska ingå i elevhälsan enligt skollagen. I elevhälsans psykologiska insats ingår psykolog. Under 2022 var av vårdgivaren grundskolechef Christina Stenhammar utsedd till verksamhetschef och sedan augusti 2022 är grundskolechef Joel Axberg utsedd som verksamhetschef med ansvar för elevhälsans medicinska insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen. Verksamhetschefen har det samlade ansvaret för verksamheten och ska säkerställa att patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet i vården tillgodoses. Verksamhetschefen är anmälningsskyldig till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) vid misstanke om - eller vid uppkommen allvarlig vårdskada enligt Lex Maria.

Skolläkare, logoped och skolpsykologer organiseras centralt. Verksamhetschef är anställande chef för psykologer och även den som ansvarar för avtal kring skolläkare och logoped. Skolsköterskorna är anställda på skolan med rektor som anställande chef. Skolsköterska vid Bruksgymnasiet har uppdrag som MLA och samordnande skolsköterska på 20 %. Rektor ansvarar för arbetets övergripande innehåll, budget för kompetensutveckling, den psykiska och fysiska arbetsmiljön inklusive skolsköterskemottagningens utformning och utrustning medan verksamhetschef har ansvar för att kvalitetssäkra innehållet i verksamheten för att främja en god patientsäkerhet. Skolsköterskan är den enda på skolan som på ett strukturerat sätt och med regelbundet intervall erbjuder alla elever individuella samtal, med fokus på hälsa, livsstil och skolsituationen. I återkommande hälsosamtal och hälsoenkäter lyfts många viktiga frågor som kan, när de fångas på ett professionellt sätt, leda till framgång i elevens skolgång och framtid. Skolsköterskan behöver rätt förutsättningar för att kunna utforma dessa möten på ett optimalt sätt samt att hitta strategier tillsammans med de elever som behöver ett utökat stöd. Skolpsykologer, skolläkare och logoped möter elever framförallt vid åtgärdande insatser vid bedömning och utredning, de förebyggande och främjande insatserna är främst konsultation och fortbildning till personal.

Det är angeläget att regelbundet analysera elevhälsans nyckeltal för möjlighet att fokusera på det hälsofrämjande och förebyggande arbetet och för att undvika vårdskador.

2.1.2.1 Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS 2011:9 4 kap. 6 § och 7 kap. 2 § p 3

Intern samverkan

Den samlade elevhälsan på skolan är ett viktigt forum för intern samverkan. Inom kommunen finns forum för samverkan med sektor Omsorg (öppenvård och socialtjänsten) för de elever som behöver insatser av social karaktär.

Extern samverkan

Det finns en god samverkan med Region Uppsala, under året har det funnits ett samverkansforum varje vecka med Smittskyddsenheten kring hanteringen av covid-19, även BUP, Habiliteringen, Cosmos (asyl - och integrationshälsan), närvårdsgrupper samt barnhälsovården är viktiga samarbetspartners.

MLA har en länssamverkan med övriga kommuners MLA/samordnande skolsköterskor, de träffas två gånger per termin. Under året har ett nätverk med PLA/samordnande psykolog initierats i länet. Nätverk skolläkare i länet har också initierats. På samma sätt har verksamhetschefen samverkan med länets elevhälsochefer kring elevhälsans rutiner, arbetssätt och utbildningsinsatser. Under året har dessa träffar genomförts digitalt.

Genom samverkan mellan regionen och länets kommuner via HSVO finns en arbetsgrupp tillsatt kring rutiner för remisser om NPF-problematik och hantering efter genomförd utredning.

Barn- och ungdomshälsan Östhammars kommun, remissbedömningsgrupp har haft möten 1 gång per månad med Barn- och ungdomspsykolog, skolsköterska och skolkurator, har deltagit, öppenvården (råd och stöd) samt socialtjänsten har bjudits in. Möten har hållits mellan MLA/Samordnare i kommunerna med Cosmos, Barnhälsovården/CESÅ och Barnspecialistmottagningen. Under 2022 har en arbetsgrupp startat i kommunen i samverkan med regionen i syfte att öka samverkan vid övervikt och fetma bland barn och unga. Temadag med öppen inbjudan till intresserade i Östhammars kommun och Regionens primärvård i kommunerna planeras under vårterminen 2023.

2.1.2.2 Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1 §

Ett säkert digitalt journalsystem med anpassade funktioner är en förutsättning för att upprätthålla patientsäkerheten. Elevhälsans medicinska och psykologiska insatser hanterar känsliga uppgifter med hög säkerhetsklassning med krav på säker inloggning.

Personuppgiftsansvarig på kommunen har fått information om vilka personuppgifter elevhälsan hanterar och att det görs på ett säkert sätt. I kommunen används journalsystemet ProReNata och inlogg görs med yubeeke alternativt med engångskoder via sms inloggning. Upphandling av journalsystem gjordes i samverkan med Tierp, Knivsta kommun, Upphandlingen slutfördes under sommaren 2022.

Loggkontroller har utförts av MLA och skolpsykolog en gång per månad under 2022. Syftet med loggkontroller är att säkerställa vårdtagarens integritet, att bestämmelserna om sekretess efterlevs och att ingen otillbörlig användning av verksamhetssystemet sker. Det finns tydliga

rutiner för hur avvikelser hanteras.

2.1.2.3 Strålskydd

SSMFS 2018:5 3 kap. 13 §

2.2 En god säkerhetskultur

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en god säkerhetskultur. Organisationen ger då förutsättningar för en kultur som främjar säkerhet.

En god säkerhetskultur behövs för att så få patienter som möjligt ska drabbas av vårdskador. Det innebär att alla i hälso- och sjukvården är medvetna om och vaksamma på de risker som kan uppstå. Chefer och ledare har ett avgörande ansvar för att skapa förutsättningar för en god säkerhetskultur. Men var och en i organisationen har en viktig roll.

Inom den medicinska och den psykologiska insatsen i Östhammars kommuns elevhälsa finns ett aktivt arbete med att identifiera risker och skador samt ett aktivt arbete med att minimera risker och skador. Strävan är att det ska råda ett öppet arbetsklimat där personalen tryggt kan rapportera, diskutera och ställa frågor om säkerhet och att det finns ett förhållningssätt där man inte skuldbelägger varandra samt att det är en organisation där alla lär av negativa händelser som har inträffat. Återrapportering av inkomna avvikelser är angeläget med en tillhörande diskussion och analys. Återkopplingar har gjorts kontinuerligt under 2022.

2.3 Adekvat kunskap och kompetens

En grundläggande förutsättning för en säker vård är att det finns tillräckligt med personal som har adekvat kompetens och goda förutsättningar för att utföra sitt arbete.

En grundläggande förutsättning för en säker vård är att det finns tillräckligt med personal som har adekvat kompetens och goda förutsättningar för att utföra sitt arbete.

Skolsköterskor ska vara legitimerade sjuksköterskor med specialistutbildning inom barn- och ungdom, distriktsköterska eller skolsköterska. Skolläkare ska vara legitimerad läkare med specialistutbildning i allmänmedicin, pediatrik eller barn- och ungdomspsykiatri som bas och kan ha tilläggspecialitet inom skolhälsovård. Skolpsykolog ska ha examen från psykologprogrammet samt haft ett års praktiktjänstgöring (PPT) under handledning. Logoped ska vara legitimerad logoped med examen från logopedprogrammet.

Personalen har ett eget ansvar att upprätthålla aktuell kunskap inom området.

I verksamheten fanns fram till och med sommaren 2022 totalt nio skolsköterskor, sex av dessa skolsköterskor hade adekvat specialistutbildning. En av dessa slutförde sin specialistutbildning till Barn- och ungdomssköterska juni 2022. Två skolsköterskor saknar rätt behörighet, en av dessa avser att studera specialistutbildning inom de närmaste åren. Vid vaccination på dessa skolor bistår MLA, pensionerad skolsköterska eller kollega med adekvat kompetens, vaccinationsplanering har gjorts i samband med skolsköterskemöten enligt vaccinationsschema och/eller via telefonkontakt.

Från och med höstterminen 2022 har vakans funnits på en F-9 skola. På en F-3 skola samt grundsärskolan har funnits vakans sedan oktober 2022. Under veckorna 45-50 har en

konsultsköterska utfört en del av prioriterade arbetsuppgifter på dessa skolor. MLA och ett par skolsköterskor tillsammans med vikarierande skolsköterska har vaccinerat åk 2 och åk 5 samt en del hälsobesök i åk 2 är utförda. Ny skolsköterska är anställd och kommer att finnas på plats i mars 2023.

Kommunens skolläkare som är upphandlad är legitimerad läkare med specialistutbildning i allmänmedicin. Ny skolläkare är upphandlad tillsammans med Knivsta, Tierp och Heby kommuner. Skolläkare har specialistutbildning i allmänmedicin och kommer att tjänstgöra ca 20 % i Östhammars kommun.

Det finns två psykologer i kommunen som är centralt anställda, båda dessa är legitimerade. Vakans skolpsykolog har funnits under höstterminen 2022. Ny skolpsykolog är anställd och kommer att finnas på plats i mars 2023.

Logopeden för grundskolan är anställd i Region Uppsala på Länslogopedin, Östhammars kommun har ett avtal med regionen.

2.4 Patienten som medskapare

En grundläggande förutsättning för en säker vård är patientens och de närståendes delaktighet. Vården blir säkrare om patienten är välinformerad, deltar aktivt i sin vård och ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten. Att patienten bemöts med respekt skapar tillit och förtroende.

PSL 2010:659 3 kap. 4 §

All kontakt med elevhälsan är frivillig, men det är sällan någon väljer att avstå. Eleven besvarar en hälsoenkät inför hälsobesöket och blir på så vis förberedd och mer delaktig i hälsosamtalet. I början av höstterminen kan elevhälsan delta vid föräldramöten i de nya klasserna för presentation och information om verksamheten.

Till hälsobesöket i förskoleklass bjuds vårdnadshavare till barn med särskilda behov alltid in till hälsobesöket och även om det finns önskemål från vårdnadshavare att delta. Återkoppling till vårdnadshavare görs alltid. En god relation med vårdnadshavare underlättar för ett fortsatt samarbete under hela skolgången. Under pandemin har dock vårdnadshavare inte bjudits, de har fått en återkoppling via brev eller telefon. Hälsosamtal i övriga årskurser erbjuds till eleven själv med information till hemmet före besöket. Beroende på elevens ålder, mognad och önskemål tas hänsyn till vilken information som ska vidareförmedlas till vårdnadshavarna. Återkopplingen sker antingen muntligen eller skriftligen efter ett hälsobesök.

Inför skolstart i förskoleklass samt i åk 4, åk 7 och åk 1 på gymnasiet skickas en information om EMI och en blankett ”Hälsouppgift” som vårdnadshavarna ombeds att besvara tillsammans med barnet. Där ska de bl a upplysa EMI om deras barn har någon sjukdom, tar mediciner eller har några allergier. Där finns även kontaktuppgifter till skolsköterskan.

Vårdnadshavarna behöver ge sitt medgivande inför journalrekvisition och utredning (både inom skolan eller om en remiss ska skickas till annan vårdgivare). Inför vaccination ska båda vårdnadshavarna (där det finns) lämna sitt medgivande till vaccination. Om den ena motsätter sig vaccination kommer barnets inte att få sin vaccination. Detta kan omvärderas efter elevens önskemål utifrån en mognadsbedömning.

Vid 16 år kan eleven själv ge samtycke till vaccination, i gymnasiet erbjuds elever som inte är fullständigt vaccinerade kompletterande vaccinationer upp tills de fyller 18 år.

Vid en medicinsk avvikelse som rör en specifik elev informeras vårdnadshavarna och rektor skyndsamt av skolsköterska, skolläkare och/eller MLA eller verksamhetschef.

3 AGERA FÖR SÄKER VÅRD

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2 §, 7 §, 8 §, 7 kap. 2 § p 2, PSL 2010:659, 3 kap. 10 §

Ett fortlöpande förbättringsarbete, som bygger på lärande och utveckling, till exempel en förbättringsmodell, är en viktig grund för ett framgångsrikt patientsäkerhetsarbete.

Under rubriken Agera för säker vård kan arbetsprocessen för ett systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete användas genom att följa nedanstående fyra steg:

3.1 1. Identifiering

De brister som identifierats är att delar av programmet för hälsobesök inte kunnat genomföras till följd av vakanser men även bristande rutiner för dokumentation av bevakning för kontrollelever, brister i samband med vaccinordination och brister vid informationsöverföring internt och externt, t ex i samband med remisshantering i samverkan med regionen.

3.2 2. Analys

När vakanser uppstått har handlingsplan kring hur uppgifter enligt basprogram ska prioriteras genomförts av verksamhetschef tillsammans med skolans rektor och MLA. Brister i vaccinationsdokumentation antas bero på otydlighet kring ansvar och otillräcklig samverkan mellan skolsköterska och skolläkare. Verksamheten har inte haft en sammanhållen journal, vilket beror på att en rutin inte har överenskommit med anledning av försenad upphandling av journalsystem. Upphandling slutfördes under sommaren 2022. Skanners för säker direktskanning till digital journal införskaffades i december 2022 för samtliga skolsköterskor och skolpsykolog.

Dokumenthanteringsplan för elevhälsans medicinska insatser behöver upprättas under 2023 över vilka dokument som ska skannas, sparas och gallras efter inskanning.

3.3 3. Åtgärder

När vakanser uppstår behöver verksamheten skyndsamt planera om och göra en prioritering av arbetsuppgifter, detta för att upprätthålla patientsäkerheten. Vad gäller dokumentation vid vaccination behöver skolsköterskor och skolläkare få en samsyn kring hur ordinationen ska dokumenteras för bästa möjliga säkerhet.

Under höstterminen 2021 fanns vakans på en F-9 skola, en skolsköterska anställdes i Januari 2022. Prioritering av arbetsuppgifter utifrån basprogrammet gjordes av verksamhetschef, rektor och skolsköterskor på skolan.

Under 2022 har funnits vakanser av skolsköterska under höstterminen 2022 på en F-9 skola, och from oktober 2022 även på en F-3 skola och grundsärskolan. Under veckorna 45-50 med totalt 160 timmar har konsultsköterska hyrts in för att utföra en del av de prioriterade

uppgifterna på dessa skolor.

MLA har tillsammans med vikarierande skolsköterska samt kollegor utfört vaccinationer i åk 5 och åk 2 samt hälsobesök i åk 2 på F-9 skolan. MLA har rekviderat BVC journaler, tagit hand om post till skolorna, beställt vaccin och hanterat brådskande ärenden.

3.4 4. Uppföljning av åtgärd

Upphandling av journalsystem slutfördes sommaren 2022. Nytt avtal har slutits kring kopiatorer och inköp av skrivare/skanners gjordes i december 2022 och installerades till samtliga skolsköterskor och skolpsykolog. Verksamheten ska ta fram en rutin kring inskanning av journalhandlingar för en sammanhållen journal under 2023.

Avvikelse finns uppsatt som en punkt på skolsköterskornas professionsträffar. Avvikelse och brister i verksamheten diskuteras och återkoppling av avvikelse rapporter sker efter analys av verksamhetschef och MLA till skolsköterskegruppen med förslag på åtgärder, nya rutiner, etc. Nya rutiner implementeras och utvärderas även i samband med professionsträffar, vilket bidrar till ett lärande för att minska risk för vårdskador. Verksamhetsbesök i alla skolor av verksamhetschef alternativt MLA kommer att utföras under hösten 2023.

3.5 Öka kunskap om inträffade vårdskador

SOSFS 2011:9 7 kap. 2 § sista stycket, HSLF-FS 2017:40 3 kap. 1 §, PSL 2010:659 3 kap. 3 §

Genom identifiering, utredning samt mätning av skador och vårdskador ökar kunskapen om vad som drabbar patienterna när resultatet av vården inte blivit det som avsetts. Kunskap om bakomliggande orsaker och konsekvenser för patienterna ger underlag för utformning av åtgärder och prioritering av insatser.

3.5.1 Har vården varit säker

Händelser som medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada ska rapporteras som avvikelse för att identifiera risker, analysera och åtgärda brister för ett förbättrat patientsäkerhetsarbetet med nya rutiner, arbetssätt, processer för att förebygga vårdskador. Skolsköterskegruppen uppmuntras kontinuerligt av MLA att rapportera avvikelser vid händelser som identifieras som risk för vårdskada, t ex i samtal om arbetsuppgifter.

3.6 Tillförlitliga och säkra system och processer

Genom att inkludera systematiskt patientsäkerhetsarbete som en naturlig del av verksamhetsutvecklingen kan både de reaktiva och proaktiva perspektiven på patientsäkerhet bejakas. Genom att minska oönskade variationer stärks patientsäkerheten.

3.6.1 Hur tillförlitliga är arbetsprocesser och system

I samband med pandemin uppdaterades hygienrutiner för skolsköterskorna. Hygienrutiner för krav på lokal och utrustning samt städ och rengöring av lokaler och utrustning finns beskrivna i den lokala metodboken och webbhandboken.

3.7 Säker vård här och nu

Hälso- och sjukvården präglas av ständiga interaktioner mellan människor, teknik och organisation. Förutsättningarna för säkerhet förändras snabbt och det är viktigt att agera på störningar i närtid.

3.7.1 Är vården säker idag

3.7.1.1 Riskhantering

SOSFS 2011:9, 5 kap. 1 §, 7 kap. 2 § p 4

Vårdgivare ska fortlöpande bedöma om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. För varje sådan händelse ska vårdgivare uppskatta sannolikheten för att händelsen inträffar, och bedöma vilka negativa konsekvenser som skulle kunna bli följden av händelsen.

Verksamheten utvärderar fortlöpande om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan medföra brister. Vid regelbundna professionsträffar fångas eventuella risker upp. Ofta räcker det att tillsammans diskutera och hitta lösningar. Ibland leder det till uppdatering i rutindokument.

Inför kommande förändringar i verksamheten görs en risk- och händelseanalys för att säkerställa patientsäkerheten. Det som framkommit i avvikelserrapporterna redovisas under rubriken resultat och analys.

3.8 Stärka analys, lärande och utveckling

Analys och lärande av erfarenheter är en del av det fortlöpande arbetet inom hälso- och sjukvården. När resultaten används för att förstå vad som bidrar till säkerhet, hållbarhet, önskvärd flexibilitet och goda resultat, kan verksamheten utvecklas så att kvaliteten och säkerheten ökar och risken för vårdskador minskar.

3.8.1 I vilken mån förbättras system och arbetssätt utifrån tillgänglig information

Allvarliga avvikelser ska rapporteras som lex Maria av verksamhetschef, under 2022 har inga allvarliga avvikelser identifierats. Verksamheten arbetar kontinuerligt med uppdatering av de processer som ingår i EMI. Under 2022 uppdaterades vaccinationsprocessen gemensamt i skolsköterskegruppen med nya skriftliga rutiner. Arbetet med dokumentationsprocessen inleddes under höstterminen 2022 efter att upphandling av journalsystem färdigställdes under sommaren 2022. Alla skolsköterskor och skolpsykolog har genomfört E learning utbildning inför införande av nya funktioner i journalsystemet. Nya funktioner kommer att implementeras successivt under 2023. Kollegial journalgranskning kommer att genomföras under vårterminen 2023.

3.8.1.1 Avvikelser

PSL 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9 5 kap. 5 §, 7 kap. 2 § p 5

Under 2022 har 32 avvikelser rapporterats skriftligt av skolsköterskor till MLA och verksamhetschef. 17 av dessa berör samma typ av avvikelse, brister i bevakning av

kontrollelever. Vid samtliga avvikelser har en risk- och händelseanalys gjorts och en bedömning om hur incidenten kan förebyggas och rutiner har uppdaterats. Avvikelseerna har främst handlat om brister i journaldokumentation, remisshantering och ej genomförda hälsobesök till följd av vakanser.

Skolpsykolog har rapporterat 5 avvikelser, dessa har hanterats av skolpsykolog och verksamhetschef. Logoped har inte rapporterat några avvikelser, se bifogad bilaga.

De hälso- och sjukvårdsinsatser som utförs inom elevhälsan i Östhammars kommun har utretts och följts upp enligt de rutiner som finns. Det är ingen inrapporterad vårdskada som har bedömts som allvarlig.

I samband med professionsträffar lyfts frågan om avvikelser vid varje professionsmöte. Syftet med det är att alla ska känna sig trygga med vad som är en avvikelse, att dela med sig av inträffade avvikelser och att ta lärdom av dem.

Interna avvikelser

Inkomna avvikelser	Beskrivning	Åtgärd
Ej genomförda hälsobesök, bevakningar och vaccinationer (3)	Vakanser HT 22 på F-9 skola, F-3 skola och grundsärskolan	Konsultsköterska v 45-50 MLA, vik skolsköterska och skolsköterskor på 2 övriga skolor utfört delar av program och bevakningar enligt prioriteringsordning.
Dokumentation (17)	Rutin för bevakning har varit otydlig t.o.m. mars 2022.	Rutin för bevakning har upprättats och används därefter av samtliga.
Informationsöverföring (2)	Sms-kallelse till besök fel nummer (inga känsliga uppg.)	Rutin för att säkerställa utskick till rätt mobilnummer.
Vaccinationer (4)	Utgånget vaccin med ett par dagar.	Ingen skada, vaccin bedöms ha effekt. Information till elev/vårdnadshavare.
	Felaktig information av skolläkare. Ordination ej utförd av skolläkare.	Verksamhetschef EMI haft samtal med skolläkare

Externa avvikelser

Inkomna avvikelser	Beskrivning	Åtgärd
Vaccinationer (2)	Utebliven vaccination tidigare skola.	Kontakt tagen med tidigare skola och avvikelse skickad.
Informationsöverföring (4)	Remissvar/bekräftelse skickad till fel skola. (2)	Avvikelse skickade till ögon- resp. hörselklinik AS.
	Remissvar ej erhållits.	Avvikelse skickad NVH

Inkomna avvikelser	Beskrivning	Åtgärd
	Rekv. journal CESÅ skickats till fel skola/kommun.	Avvikelse skickad till CESÅ.

3.8.1.2 Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 3 a § och 6 §, 7 kap. 2 § p 6

Klagomål har inkommit från vårdnadshavare till elev på gymnasiet angående dåligt bemötande av skolläkare, detta hanterades av MLA i samtal med vårdnadshavare och skolläkare. Klagomål från skolsköterskegruppen har inkommit angående brister i bedömning och ordination av vaccinationskompletteringar av skolläkare. Verksamhetschef har haft samtal med skolläkare kring detta. I övrigt har inga klagomål och synpunkter inkommit, vilket gör det svårt att göra någon form av analys av detta område. Däremot kan man reflektera över varför det inte har inkommit klagomål och/eller synpunkter. En orsak kan vara att elever och vårdnadshavare i första hand vänder sig direkt till skolsköterska/ansvarig rektor och att ärendet hanteras enligt skolans rutiner.

Sektor bildning har sedan 2021 en rutin för inkomna klagomål och synpunkter som kommer till verksamheten, det finns numera ett webbformulär där synpunkter och klagomål kan anmälas. Vid vårdnadshavarråd kommer huvudmannen att informera om den nya tjänsten.

3.9 Öka riskmedvetenhet och beredskap

Alla delar av vården behöver planera för en hälso- och sjukvård som flexibelt kan anpassas till kortsiktigt eller långsiktigt förändrade förhållanden med bibehållen funktionalitet, även under oväntade förhållanden. I patientsäkerhetssammanhang beskrivs detta som resiliens.

3.9.1 Kommer ni att arbeta patientsäkert i framtiden

En tjänst för säkra videosamtal har upphandlats och införts under 2022, den har främst använts vid samverkansmöten med BUP, habiliteringen och socialtjänsten.

En del av skolsköterskorna har deltagit i Suicid Zeros "våga fråga" utbildning som del i ett suicidpreventivt arbetssätt i samtal med elever. MLA har utbildning för att genomföra utbildning tillsammans med gymnasiets skolkurator. Utbildningstillfällen har erbjudits alla skolsköterskor, rektorer och övrig personal i kommunens elevhälsoteam. Nytt ViS dokument för händelseanalys i samband med suicid elever under 18 år finns sedan oktober 2022, och lokal skriftlig rutin/process har tagits fram.

4 MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE ÅR

Utmaningar inför år 2023

Den ökande psykiska ohälsan bland barn och unga kommer är en utmaning. Rapporter och studier pekar åt samma håll, trenden sedan länge med ökande psykisk ohälsa bland unga har dessutom förstärks av coronapandemin. Här behöver elevhälsan ha verktyg både för främjande och åtgärdande insatser.

Ytterligare en risk som har identifierats är svårigheter kopplat till kompetensförsörjning. Det är svårt att rekrytera behöriga skolsköterskor, skolläkare och psykologer. Det är viktigt att Östhammars kommun är en attraktiv arbetsgivare med en rimlig arbetssituation som främjar en hög patientsäkerhet.

Organisatoriska mål

Mål	Strategi
Väl implementerat ledningssystem och patientsäkerhetsarbete.	Uppdatera och implementera nya processer i ledningssystem kontinuerligt och årligen

Kvalitetsmål

Mål	Strategi
Elevhälsa med hög kvalitet på hälso- och sjukvårdsinsatser	Verksamhetsbesök utförs vartannat år och planeras att utföras HT 23 av verksamhetschef alterantivt av MLA.
En kvalitetssäkrad och effektiviserad journaldokumentation som följer gällande lagstiftning.	Workshop med kollegial granskning av journalföring vid hälsosamtal och vaccinationsordination genomförs 24 maj 2023. Process dokumentationsarbete är påbörjat och fortgår under 2023. Nya funktioner och mallar införs, testas och implementeras under 2023. Tillgång E-learningutbildning finns fortsatt. Lokal dokumentationsgrupp finns och dokumentationsnätverk planeras för länet via Länsgrupp MLA
Ny rutin för avvikelshantering (intern och extern).	Avvikelsehantering via funktionbrevlåda i journalsystem Prorenata införs och implementeras under VT 2023. Skriftlig rutin för avvikelshantering tas fram. Återkommande punkt på professionsmöten för förbättrat patientsäkerhetsarbete
Mall och rutin återkoppling av hälsobesök på gruppnivå till EHT, rektor och mentor.	Dokumentationsgrupp utarbetar mallar för att återkoppla statistik och uppgifter om elevernas mående till EHT, rektor och mentor. Underlag är hälsobesök och hälsoenkät.

Digitala mål

Mål	Strategi
Digitala hälsoenkäter	Införa digitala hälsoenkäter för åk 7 och åk 1 på gymnasiet. Testas under VT 23 och implementeras läsåret 23/24

Mål	Strategi
Sammanhållen journal	Skanners finns installerade hos samtliga skolsköterskor. Inkommande journalhandlingar skannas direkt och på ett säkert sätt till den digitala journalen from januari 2023.
Dokumenthanteringsplan för EMI	Tas fram under 2023. Sparas/gallras i journal, hantering av journal skyddad id, sekretess, etc
Digitala samtycken vaccination och journalrekvisitioner	Införs via journalsystem Prorenta- "Portalen" Testas VT 23, implementeras HT 23
Digitala hälsouppgifter till vårdnadshavare	Utreda om det går att införa via "portalen". Testas VT 23, implementeras HT 23

Kompetensutvecklande mål

Mål	Strategi
Fortbildning	Skolsköterskorna är anmälda till Skolsköterskekongressen maj 2023
Ökat kollegialt lärande.	Hospitera hos mentor införs vid introduktion av ny skolsköterska VT 2023.

Högsta förvaltningsdomstolen, 2021-6231

Beslutsdatum: 2023-01-26

Pub. beteckning: HFD 2023

Målnr/Dnr: 2021-6231

Organisationer: Uppsala kommun

Sammanfattning

Omyndiga gymnasieelever med växelvis boende ansågs ha rätt till elevresor från båda sina hem. När ett barn hade växelvis boende fick barnet nämligen anses ha två likvärdiga hem och fick då också anses ha två bostäder. Att en kommun hade begränsat rätten till elevresor till det hem där eleverna var folkbokförda saknade lagstöd.

Kommentar

Två vårdnadshavare som bodde på olika adresser i Uppsala ansökte om elevresor för deras då 16-åriga dotter. Dottern bodde växelvis hos dem och ansökan avsåg resor från den ena förälderns bostad. Färdvägen översteg sex kilometer men dottern var inte folkbokförd på den fastigheten utan på den fastighet där den andra föräldern var bosatt. Avståndet från folkbokföringsadressen till skolan var mindre än sex kilometer. Uppsala kommun avlog ansökan då begreppet bostad enligt skolskjutsreglementet definierades som den fastighet där eleven var folkbokförd och att ansökan gällde en annan adress.

Vårdnadshavarna överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Uppsala som upphävde beslutet. Förvaltningsrätten ansåg att ett barn med växelvis boende hade två likvärdiga hem och att beslutet därmed inte var förenligt med reglerna om kommunernas skyldighet att ansvara för elevers kostnader för dagliga resor mellan bostaden och skolan.

Uppsala kommun överklagade till Kammarrätten i Stockholm, som upphävde förvaltningsrättens dom och fastställde kommunens beslut. Kammarrätten menade att begreppet bostad i detta sammanhang fick tolkas som den plats där eleven var folkbokförd och att kommunen därmed inte var skyldig att ansvara för dagliga resor mellan ett hem där eleven bodde växelvis, men inte är folkbokförd, och skolan.

Vårdnadshavarna överklagade domen och anförde att deras dotter hade två likvärdiga hem. Vid tiden för kommunens beslut bodde hon i föräldrarnas respektive bostad i lika stor omfattning. Att rätten till elevresor vid växelvis boende skulle vara begränsade till bostaden på den fastighet där eleven var folkbokförd saknade stöd i lagstiftningen.

Högsta förvaltningsdomstolen upphävde kammarrättens avgörande och fastställde förvaltningsrättens avgörande.

Domstolen konstaterade att Uppsala kommuns reglemente för skolskjuts och andra elevresor uttryckte att begreppet bostad i sammanhanget avsåg den fastighet där eleven var folkbokförd. Vidare konstaterades att s.k. växelvis boende förelåg när ett barn till separerade föräldrar med gemensam vårdnad bodde i princip lika mycket hos båda föräldrarna. Föräldrarna kunde ingå avtal om detta och allmän domstol kunde med stöd av föräldrabalkens regler förordna att barnet skulle bo växelvis hos föräldrarna. När ett barn hade växelvis boende fick barnet anses ha två likvärdiga hem (jfr RÅ 2002 ref. 91) och fick då också anses ha två bostäder. Lagtexten i 2 § elevreselagen gav inte stöd för att innebörden av begreppet bostad skulle begränsas till att bara avse bostaden på den fastighet där ett barn som bodde växelvis hos sina föräldrar var folkbokförd. Någon sådan begränsning kunde inte heller utläsas av förarbetena till regleringen. I en situation där en gymnasieelev inte hade uppnått 18 års ålder och bodde växelvis hos sina föräldrar gällde därför hemkommunens skyldighet enligt 2 § elevreselagen i förhållande till båda dessa bostäder. Kommunens beslut om att avslå vårdnadshavarnas ansökan om elevresor för deras dotter - som vid beslutstillfället inte hade fyllt 18 år - var således lagstridigt.

Bilaga X, BUN § XX/2021

Sida 1 av 9

**RIKTLINJER FÖR
INACKORDERINGSTILLÄGG OCH
ELEVRESOR
AVSEENDE GYMNASIESKOLAN**

INNEHÅLL

INACKORDERINGSTILLÄGG.....	3
VAD SÄGER LAGEN?	3
HUVUDREGLER.....	3
ELEVER SOM GÅR I FRISTÄENDE GYMNASIESKOLOR	3
ELEVER SOM TAS EMOT PÅ NATIONELLT PROGRAM I ANDRA HAND	3
SÄRSKILDA REGLER FÖR ELEVER I VISSA TÄTORTER.....	3
ERSÄTTNINGENS STORLEK.....	3
ANSÖKAN OCH UTBETALNING	4
ÖVRIGA BESTÄMMELSER	4
ÄNDRADE FÖRHÅLLANDEN/STUDIEAVBROTT	4
BESLUT OCH ÖVERKLAGANDE	4
ELEVRESOR.....	5
VAD SÄGER LAGEN?	5
HUVUDREGEL – FÄRDVÄGENS LÄNGD.....	5
RESOR INOM LÄNET.....	5
RESOR UTOM LÄNET	5
FUNKTIONSNEDSÄTTNING	5
ERSÄTTNING FÖR KOMPLETTERINGSRESA	5
KONTANT ERSÄTTNING I STÄLLET FÖR BUSSKORT.....	6
ERSÄTTNING MELLAN INACKORDERINGSBOSTAD OCH SKOLA	6
ÄNDRADE FÖRHÅLLANDEN/ELEVRESOR	6
FORCE MAJEURE	6
BESLUT OCH ÖVERKLAGANDE	6
INFORMATION OCH UPPLYSNINGAR	7
REFERENSER.....	7

INACKORDERINGSTILLÄGG

Vad säger lagen?

I skollagen¹ anges att hemkommunen ska lämna ekonomiskt stöd till elever i en gymnasieskola med offentlig huvudman som behöver inackordering på grund av skolgången.

Skyldigheten gäller till och med första kalenderhalvåret det år eleven fyller 20 år.

Stödet ska avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Det ska ges kontant eller på annat sätt som ska framgå av beslutet om stöd. Om stödet ges kontant, ska det lämnas med lägst 1/30 av prisbasbeloppet² för varje hel kalendermånad som eleven bor inackorderad. Beloppet får avrundas till närmast lägre hela tiotal kronor.

Huvudregler

För att en elev ska beviljas inackorderingstillägg ska följande kriterier vara uppfyllda:

1. Eleven ska bo inackorderad på studieorten eller dess närhet, så att restiden mellan hemmet och skolan avsevärt förkortas
2. Elevens restid ska uppgå till minst tre timmars resa mellan hemmet (folkbokföringsadressen) och skolan per dag. Är restiden under tre timmar och avståndet mellan hem och skola är över 6 km är eleven istället berättigad till reseersättning.
3. Med restid menas tiden från det eleven lämnar hemmet och tills eleven anländer till skolan (och omvänt), inklusive väntetid vid eventuella byten under resan. Väntetid vid skolan räknas inte in i restiden, varken före skolans början eller efter dess slut.

Elever som går i fristående gymnasieskolor

Elever som går i fristående gymnasieskolor eller folkhögskolor söker inackorderingstillägg via Centrala studiestödsnämnden (CSN).

Elever som tas emot på nationellt program i andra hand

Skyldigheten att lämna stöd till inackordering gäller **inte** för elever som tas emot på ett nationellt program i andra hand.³

Särskilda regler för elever i vissa tätorter

Gymnasieelever som går i skolor i Uppsala och som är bosatta i Östhammars tätort, Gimo, Alunda, Österbybruk samt på platser längs väg 76/288 mellan Östhammar och Uppsala och väg 290 mellan Österbybruk och Uppsala beviljas inte inackorderingstillägg även om restiden kan överstiga tre timmar. Motivet är att elever inom samma tätort ska behandlas likvärdigt oavsett var i tätorten man bor, samt att bussförbindelserna är så pass täta att det inte finns skäl att bo inackorderad.

Ersättnings storlek

Inackorderingstillägget är differentierat i tre intervaller beroende på avståndet till studieorten. Beloppen justeras årligen i förhållande till förändringar i prisbasbeloppet.

Beloppet avrundas till närmast lägre hela tiotal kronor.

<u>Avstånd till studieorten</u>	<u>Belopp per månad</u>
Upp till 10 mil	1/30 av prisbasbeloppet
Mellan 10-30 mil	1/30 av prisbasbeloppet * 1,2
Över 30 mil	1/30 av prisbasbeloppet * 1,5

Ansökan och utbetalning

Ansökan om inackorderingstillägg ska göras för varje läsår, senast 31 december för höstterminen, och senast 31 maj för vårterminen. Inackorderingstillägget kan således beviljas retroaktivt, men bara om ansökan inkommit senast dessa datum.

Ansökan om inackorderingstillägg görs på särskild blankett som finns att hämta på kommunens hemsida www.osthammar.se.

Ersättning utgår för högst 4,5 månader under höstterminen och högst 5,5 månader under vårterminen. Utbetalning sker till angivet konto.

För utbetalning till omyndig elev krävs målsmans fullmakt på ansökan.

Hyreskontrakt avseende inackorderingsbostaden ska kunna uppvisas på begäran.

Kvitto på betald inackordering ska kunna uppvisas på begäran.

Övriga bestämmelser

Inackorderingstillägget är inte behovsprövat.

Om det finns synnerliga skäl kan undantag göras från ovanstående regler. En individuell prövning sker i varje enskilt fall.

Ändrade förhållanden/studieavbrott

Om eleven avbryter studierna eller flyttar från inackorderingsadressen upphör rätten till inackorderingstillägg från och med månaden efter avbrottet. Ändrade boendeförhållanden eller studieavbrott måste omedelbart anmälas till kommunen. Felaktigt utbetalt belopp kan återkrävas.

Beslut och överklagande

Beslut om ekonomiskt stöd till inackordering kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol⁴.

ELEVRESOR

Vad säger lagen?

~~För elever i gymnasieskola ansvarar kommunen för elevens kostnader för dagliga resor mellan folkbokföringsadressen och skolan.~~ För elever i gymnasieskola ansvarar kommunen för elevens kostnader för dagliga resor mellan folkbokföringsadressen och skolan. Omyndiga elever med växelvis boende, där båda vårdnadshavarna bor inom kommunen, har rätt till elevresa från båda hemmen.

Gymnasieelever har alltså rätt till ersättning för resor mellan bostad och skola. Rätt till särskild skolskjuts finns bara inom grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Besvärlig eller riskfylld skolväg är inte heller ett skäl för att få elevresa till gymnasieskolan.

Ansvar för elevernas dagliga resor omfattar gymnasieelever fram till och med utgången av det första kalenderhalvåret de fyller 20 år.

Ansvar gällande sådana resor där färdvägen är minst sex kilometer.

Kommunen bestämmer om stödet ska ges kontant eller på annat sätt. Om stödet ges kontant är kommunen **inte** skyldig att ge högre ersättning än vad som motsvarar 1/30 av prisbasbeloppet⁶ för varje hel kalendermånad som eleven har kostnader för resor mellan bostaden och skolan.

Huvudregel – Färdvägens längd

Huvudregeln är att elever i gymnasieskolan får ersättning för resa om avståndet mellan elevens bostad och skola överstiger sex km. Med bostad avses i detta fall den bostad där eleven är folkbokförd. Ersättning för elevresor lämnas endast från folkbokföringsadressen.

Resor inom länet

Huvudregeln är att elever som reser inom länet får reseersättning i form av busskort.

Resor utom länet

Elever som reser utom länet kan få kontant reseersättning, dock högst 1/30 av prisbasbeloppet.

Funktionsnedsättning

Elever som inte kan åka med ordinarie linjetrafik till gymnasieskolan kan ansöka om färdtjänst.

Ersättning för kompletteringsresa

I vissa fall kan man förutom busskort även få bidrag för kompletteringsresa om avståndet mellan bostad och hållplats överstiger fyra km.

Ersättning utgår med nedanstående belopp:

<u>Avstånd till hållplats</u>	<u>Belopp per månad</u>
4-6 km	100 kronor
6,1-8 km	150 kronor

> 8 km

200 kronor

Ersättningen betalas ut i efterskott en gång per termin efter ansökan från elev/vårdnadshavare.

Kontant ersättning i stället för busskort

Om synnerliga skäl finns kan kontant ersättning utgå i stället för busskort. Exempel på synnerliga skäl är om kollektivtrafik saknas eller inte kan utnyttjas utan att restiden blir orimligt lång, färdtjänst, tillfälliga problem att utnyttja kollektivtrafik vid arbetsplatsförlagd praktik eller liknande. Vid prövningen tas dock inte hänsyn till några andra omständigheter än elevens möjlighet att komma till och från skolverksamheten, d.v.s. inte möjligheten att delta vid frivilliga aktiviteter före eller efter skoltid.

Begäran om kontant ersättning i stället för busskort prövas i varje enskilt fall efter ansökan från elev/vårdnadshavare.

Ersättning mellan inackorderingsbostad och skola

Elever som beviljats inackorderingstillägg får i normalfallet ingen ersättning för resor mellan inackorderingsbostaden och skolan. Undantag kan göras av hälsoskäl eller funktionshinder efter särskild prövning. Undantag kan också göras om eleven har mer än 6 km mellan inackorderingsadressen och skolan.

Ersättning utgår med den faktiska kostnaden, dock högst med 1/30 av ett basbelopp per månad.

Ändrade förhållanden/elevresor

Vid studieavbrott eller ändrad folkbokföring till annan kommun, upphör rätten till elevresa och busskortet kommer att avaktiveras.

Felaktigt utbetalt belopp kan återkrävas.

Force majeure

Om trafikföretaget bedömer att transport inte kan utföras på ett trafiksäkert sätt på grund av väder, väglag eller annat kan transporten ställas in. I sådana fall utgår ingen ersättning för annat färdstätt.

Beslut och överklagande

Beslut om ersättning för elevresor kan endast överklagas med laglighetsprövning.

INFORMATION OCH UPPLYSNINGAR

Ytterligare information och upplysningar kan ges av

Östhammars kommun
Sektor Bildning
Box 66
742 21 Östhammar

0173-86 000 Östhammar Direkt

Information finns även på kommunens hemsida www.osthammar.se

Referenser

¹ Skollagen (2010:800) 15 kap. 32 §

² Socialförsäkringsbalken (2010:110) 2 kap. 6-7 §§

³ Skollagen (2010:800) 15 kap. 32 § p.1

⁴ Skollagen (2010:800) 28 kap. 5 § p.6

⁵ Lag (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor

⁶ Socialförsäkringsbalken (2010:110) 2 kap. 6-7 §§